

NINA OBULJEN KORŽINEK

Jedan od razloga za podizanje brojnih tužbi protiv tiskanih medija jest to što ne postoji neovisno regulatorno tijelo koje bi sankcioniralo medije koji krše zakon

Sloboda govora sloboda je osoba s imenom i prezimenom, a ne anonimaca

Razgovarao Denis Derk
denis.derk@vecernji.net

PETAR GLEBOV/PKSNEL

M

inistrica kulture Nina Obuljen Koržinek ovih je dana opet u fokusu javnog interesa zbog medijskih i internetskih sloboda, zakonskih inicijativa, ali i objavljivanja rezultata natječaja za kulturne programe koji su izazvali i kritičke reakcije dijela javnosti.

U javnosti je i dalje ostala kao zacementirana tvrdnja da Hrvatska za kulturu izdvaja 0,49 posto proračuna. Koliki je taj postotak za 2019. godinu?
Proračun Ministarstva kulture za 2019. iznosi 1.240.967.283 kune. To je treći proračun u našem mandatu i u te tri godine proračun Ministarstva povećao se za više od 300 milijuna kuna. U 2016. proračun je iznosio 923.945.670 kuna, što je bilo 0,67 državnog proračuna. Prošlu smo godinu završili na 0,92 posto, a ove je godine taj udio 0,88 posto. Povećanje u Ministarstvu kulture u najvećoj je mjeri ostvareno zbog boljeg povlačenja novca iz fondova Europske unije, ali oko 100 milijuna kuna povećanja u protekle tri godine odnosi se na izvorna proračunska sredstva.

Ministarstvo je objavilo rezultate natječaja za većinu djelatnosti još u prosincu (iako ne i za baštinu) no i ove godine ima puno nezadovoljnih – od Eurokazada Domina – koji javno pitaju zašto se najviše smanjuje novac za tzv. izvaninstitucionalnu kulturu?
U mandatu ove Vlade uložili smo velik napor kako bismo ponovno uredili sustav financiranja. Kao da se potpuno zaboravilo da su za vrijeme Kukuriku koalicije rezultati objavljivani često i u travnju ili svibnju za tu godinu, što je stvaralo veliku nesigurnost i dovelo do otkazivanja projekata. Mi smo gotovo sve rezultate objavili u prosincu za sljedeću godinu i već smo počeli s isplata. Do kraja siječnja bit će objavljeni i rezultati natječaja za sve programe iz zaštite kulturne baštine i bit će poslani svi odgovori na žalbe. Na oko 8000 pojedinačnih zahtjeva i nešto više od 4000 odobrenih projekata primili smo nešto više od pedeset žalbi tako da ne stoji vaša tvrdnja da ima puno neza-

dovoljnih. Domino i Eurokaz kroz različite natječaje Ministarstva kulture, ali i natječaje Zaklade Kultura nova za koju se novac osigurava preko Ministarstva kulture dobili su značajno veća sredstva nego prošle godine. Njihove tvrdnje da se "krešu" sredstva za izvaninstitucionalnu kulturu jednostavno su neistinite. Površnom analizom rezultata naših natječaja vidi se da su kroz EU financiranje i Zakladu Kultura nova i programe Ministarstva kulture sredstva uvećana ukupno više od 70 milijuna kuna. Ako su oni nezadovoljni nekom konkretnom odlukom, mogli su uložiti prigovor. Bila sam iznenađena kad su mediji prenijeli priopćenja a da prethodno u Ministarstvu nisu provjerili stvarne podatke.

Zanimljivo je da potporu za objavljivanje knjiga nisu izborili ni staro društvo kao što je DHK ni moćna Školska knjiga?
Žao mi je što neki izdavači, unatoč javnim prezentacijama i objavama kriterija te čestim upozorenjima korisnicima da moraju slijediti upute, nisu predali dokumentaciju koja je ispunjavala uvjete natječaja. Sredstva za potporu, a posebno za otkup knjiga, značajno smo povećali, ali, nažalost, i dalje pratimo trend pada broja novih naslova, što je jako opasno za našu književnu produkciju. Uskoro nas očekuje raspisivanje posebnog natječaja iz Europskog socijalnog fonda za provedbu Strategije poticanja čitanja za koji je alocirano 50 milijuna kuna.

Jeste li uspjeli u namjeri da u procesu otkupa knjiga za knjižnice nese pobacite na knjižnice i nakladnike?
Vodimo razgovore s knjižnicama, knjižarima i nakladnicima. Nažalost, ti razgovori nisu laki, a nisu baš uvijek ni produktivni. Većina dionika iskazuje nezadovoljstvo sadašnjim sustavima potpore, ali uglavnom negativno reagira na sličnu godinu. Autore stavljamo u središte interesa naših politika. Vidjeli ste da smo ove godine prvi put pokrenuli natječaj usmjeren na vizualne umjetnike i potporu njihovom autorskom radu. U reviziji poreznih propisa snizili smo stopu PDV-a za isporuke autora i izvođača s 25% na 13%.

Hoće li za godinu dana Rijeka biti dostojna europska kulturna prijestolnica, znamo li da se s nekim infrastrukturnim projektima kasni?
Književni autori u Hrvatskoj još čekaju isplatu naknade za pravo javne posudbe za 2016. godinu.

Može li Ministarstvo ubrzati taj proces?
U našem mandatu pokrili smo sve dugove koji su se bez ikakvog opravdanja gomilali od 2013. godine do danas. Sad kad smo ispunili sve zaostale obveze, razgovarat ćemo i o povećanju sredstava za sljedeću godinu. Autore stavljamo u središte interesa naših politika. Vidjeli ste da smo ove godine prvi put pokrenuli natječaj usmjeren na vizualne umjetnike i potporu njihovom autorskom radu. U reviziji poreznih propisa snizili smo stopu PDV-a za isporuke autora i izvođača s 25% na 13%.

Hoće li za godinu dana Rijeka biti dostojna europska kulturna prijestolnica, znamo li da se s nekim infrastrukturnim projektima kasni?

Vjerujem da će Rijeka biti sprezentirata ćemo Smjernice medije koji složenosti, opsegom i financijski nadilazi bilo koji projekt koji smo dosad realizirali u hrvatskoj kulturi. Znamo da se u svim gradovima dogode neka kašnjenja ili se pojave problemi, ali mislim da Rijeka zasad dobro vodi pripreme. Ministarstvo kulture ne sudjeluje u pripremi samog projekta budući da je nositelj programa Grad Rijeka. Vlada, sukladno preuzetim obvezama, osigurava sredstva. Nadam se da će u svom konačnom obliku program biti uključiv, zanimljiv i europski relevantan.

I za ovu godinu najavili ste reviziju medijskog zakonodavstva. Imate li precizan hodogram? I hoće li biti raspisan i natječaj za neprofitne medije?

Do kraja prvog tromjesečja prezentirata ćemo Smjernice medije koji složenosti, opsegom i financijski nadilazi bilo koji projekt koji smo dosad realizirali u hrvatskoj kulturi. Znamo da se u svim gradovima dogode neka kašnjenja ili se pojave problemi, ali mislim da Rijeka zasad dobro vodi pripreme. Ministarstvo kulture ne sudjeluje u pripremi samog projekta budući da je nositelj programa Grad Rijeka. Vlada, sukladno preuzetim obvezama, osigurava sredstva. Nadam se da će u svom konačnom obliku program biti uključiv, zanimljiv i europski relevantan.

Podržavate Direktivu o autorskim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu. Je li interes za tu Direktivu doista u domeni zaštite autorstva?
Direktiva će donijeti brojna poboljšanja zaštite autorskih prava. U nekim područjima, posebno

vezano uz znanstvene publikacije i dostupnost i korištenje izvora vezano uz kulturnu baštinu, olakšat će se pristup i liberalizirati režim zaštite autorskih prava. S druge strane, još se vode pregovori o formulacijama članaka 11. i 13. koji imaju cilj zaštititi prava novinara (čl.11) i autora i izvođača (čl.13.) u slučajevima kada se njihova djela koriste na platformama za dijeljenje sadržaja. Predloženim rješenjima autori će imati pravo na naknadu, ali obveza plaćanja neće se odnositi na one koji koriste te sadržaje nego na one koji upravljaju platformama. Koristeći tuđi autorski rad, oni ostvaruju velike prihode od oglašavanja i red je da autorima nešto od tih prihoda i vrate.

Njavili ste i normiranje aktivnosti države prema nedopušte-

nom ponašanju na internetu. Hoće li u tome stradati sloboda mišljenja, ali i umjetničke forme poput satire?
Nikako, to nije namjera. U sklopu revizije medijskog zakonodavstva bit će se tim fenomenima, uključujući komentare u medijima – posebno na portalima. Zakon o kojem govorite odnosit će se na platforme i društvene mreže koje se ne smatraju medijima, na njih se ne odnose medijski zakoni, a na kojima se često stavljaju i dijele sadržaji koji se mogu podvesti pod govor mržnje, ali i koji mogu poticati na nasilje, terorizam... U sklopu brojnih međunarodnih organizacija, države traže rješenja kako bi se kroz adekvatan zakonodavni okvir zaštitilo građane od takvih sadržaja. Koordinator izrade tog Zakona je Ministarstvo pravosuđa. Slobodu

mišljenja nitko u demokratskom društvu ne dovodi u pitanje, a posebno slobodu izražavanja u svim umjetničkim formama. Svjesni smo da se nedopušteni sadržaji često dijele anonimno, a sloboda mišljenja i govora je sloboda osobe s imenom i prezimenom. To je jako važno imati na umu.

Je li moguće zaštititi hrvatske novinare i medije od prekomjernog sudskog granatiranja koje provode i institucije, primjerice sudovi i Hrvatska radio-televizija?
Ministarstvo pravosuđa analizira o kolikom se broju tužbi radi i je li njihov broj doista veći nego prethodnih godina te koliki broj podignutih tužbi završi pravomoćnim osuđujućim presudama. Preliminarni podaci pokazuju da ne raste ni broj tužbi ni broj osuđujućih presuda. Analiziramo također podižu li se tužbe sukladno odredbama Zakona o medijima, Zakona o elektroničkim medijima ili Kaznenom ili nekom drugom zakonu. Tek kad ta analiza bude završena, moći ćemo meritorno odgovoriti na vaše pitanje. Ono što smo najavili, a što je u djelokrugu Ministarstva kulture je donošenje novog Zakona o elektroničkim medijima i Zakona o medijima, što je posebno važno jer smatramo da je jedan od razloga za podizanje brojnih tužbi protiv tiskanih medija to što ne postoji neovisno regulatorno tijelo koje bi upozoravalo i sankcioniralo medije koji krše zakon, pa je onda jedina instanca na kojoj oni koji se osjećaju povrijeđeni mogu tražiti zaštitu suda.

Često spominjete i Zakon o umjetnicima. Dokle se stiglo s tim zakonom?
Dugo radimo na tom zakonu, sljedeći ćemo tjedan savzati radnu skupinu i ako postignemo konsenzus, vrlo brzo ćemo tekst uputiti u javnu raspravu. Zadržat ćemo dobre postojeće modele potpore, kao što je osiguranje plaćanja obveznih doprinosa za samostalno umjetnike iz državnog proračuna. Uvest ćemo i neka nova rješenja kao što je to registar samostalnih umjetnika i precizno ćemo definirati područja umjetničke djelatnosti kako bismo izbjegli različita tumačenja, pogotovo u slučaju poreznih propisa. Uvest ćemo posebne poticaje za mlade umjetnike, urediti kriterije za status reprezentativnih strukovnih udruga i ojačati sustav povlastica, uključujući neporezive donacije umjetnicima. Najvažnije je da taj zakon bude

usklađen sa svim drugim propisima koji se odnose na umjetnike, a što sad nije slučaj.

Cijela Europa bavi se lažnim vijestima. Kako se boriti protiv njih?
Nedavno istraživanje Eurobarometra pokazuje da 83% Europljana smatra da su lažne vijesti prijetnja demokraciji, a 37% Europljana smatra da se susreću s lažnim vijestima svaki dan. U Hrvatskoj je taj postotak i viši. Veće je povjerenje u klasične medije (tisak, TV i radio), a manji u portale i posebno inačice medija na društvenim mrežama. Na razini EU raspravljaju se preporuke vezano uz borbu protiv lažnih vijesti. Ključni elementi preporuka uključuju bolje otkrivanje dezinformacija, mobilizaciju privatnog sektora za suzbijanje dezinformacija, kao i jačanje osvištenosti i poboljšanje društvene otpornosti. Iznimno je važna uloga medija pa se sve više govori i o jačanju novinarske profesije i potpore kvalitetnom novinarstvu. Novinari moraju poštovati standarde profesije, biti etični i provjeravati izvore, ali to nije dovoljno jer se brojne lažne vijesti šire društvenim mrežama koje nisu mediji i nisu urednički oblikovane. Jednako je važno obratiti pažnju građane, pogotovo djecu i mlade, kako prepoznati lažne vijesti i one medije koji se ponašaju profesionalno i objavljuju istinite i vjerodostojne informacije.

Država, županije i gradovi i dalje su glavni financijeri kulture. Kako preokrenuti tu situaciju? Zašto su tvrtkama velikih državnih vrtnki nestali i veliki sponzori?
Porezna studija koju smo naručili od Instituta za javne financije ukazuje na to što bismo u poreznom okviru mogli unaprijediti kako bismo dodatno potaknuli ulaganja u kulturu. Već sam spomenula da smo snizili stopu PDV-a na isporuke umjetnika. Određene poticajne mjere planiramo i u Zakonu o umjetnicima. Iako nemamo precizne podatke jer se nisu provodila sustavna istraživanja, uvidom u izvještaje vidimo da brojne ustanove, manifestacije i umjetničke organizacije uspijevaju prikupiti nemala sponzorska sredstva.

Nastavak na 6. stranici

Premijer Plenković i ministrica Obuljen Koržinek u oblasku prošlog interlibera

U borbi protiv lažnih vijesti u EU se razmatra i uvođenje potpora novinarskoj profesiji

početka našeg sudjelovanja u europskim programima. Kao ministrica kulture neizmerno se ponosim rezultatima koje su hrvatski kulturni djelatnici u programima kulture i medija postizali već od prvih godina pristupanja tim programima 2007. i 2008. godine. U razdoblju pristupnih pregovora, kao državna tajnica, inicirala sam donošenje pravilnika koji svim uspješnim prijaviteljima osigurava automatsku potporu i iz proračuna Ministarstva kulture. Vrlo sam zadovoljna i rezultatima koje smo postigli u povlačenju novca iz Europskog socijalnog fonda. U sklopu programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. objavili smo pozive Umjetnost i kultura za mlade, Umjetnost i kultura 54+ i Kultura u centru. Kroz ta tri programa u protekle dvije godine ugovoreno je nešto više od 90 milijuna kuna. U ovoj godini iz sredstava Europskog socijalnog fonda objavit ćemo natječaj za neprofitne medije, natječaj za provedbu Strategije poticanja čitanja i još jedan natječaj za djecu i mlade. Posebno poglavlje su fondovi namijenjeni obnovi kulturne baštine, u provedbi je više od 60 projekata. Uz program Konkurentnost i kohezija, na raspolaganju su sredstva iz prekograničnih fondova (INTERREG) iz kojih se financiraju brojni projekti obnove kulturne baštine, muzeja, projekti digitalizacije, istraživanja...

Gruntovnica se napokon seli iz zgrade Nacionalne i sveučilišne knjižnice zbog hrvatskog predsjedanja Europskom unijom. Što će biti s novouređenim prostorom knjižnice nakon polugođinskih protokolarnih obveza?
Nakon što smo prije dvije godine s predsjednikom Vlade Plenkovićem obišli zgradu tražeći prostor za gradnju druge scene HNK, odlučili smo da se zgrada koja dvadeset godina stoji nezavršena u mandatu ove Vlade mora privesti svrsi. Prvo smo planirali s pomoću novca iz EU obnoviti dvoranu za potrebe druge scene HNK, ali budući da se radi o iznimno reprezentativnoj zgradi, predsjednik Vlade odlučio je da to bude središnji prostor za hrvatsko predsjedanje Europskom unijom. Nakon završetka predsjedanja, Zagreb i Hrvatska bit će bogatiji za jedan reprezentativan prostor koji će se koristiti za kulturne i obrazovne namjene.

Zgrada NSK u Zagrebu bit će središnji prostor za hrvatsko predsjedanje Europskom unijom